

**Azərbaycan Respublikasının qeyri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyi
Konsepsiyasının təsdiq edilməsi haqqında**

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI

Azərbaycanda son illər müşahidə olunan sürətli sosial-iqtisadi inkişaf dövlətlə vətəndaş cəmiyyəti institutları arasında münasibətlər modelinin müasirləşdirilməsini, demokratiyanın dərinləşdirilməsini, milli maraqların qorunması sahəsində qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətinin təşviqini zəruri edir.

Dövlət orqanları ilə qeyri-hökumət təşkilatları arasında tərəfdaşlıq münasibətlərinin sabit və effektiv sisteminin yaradılması, qeyri-hökumət təşkilatlarının dövlət və cəmiyyətin inkişafı üçün əhəmiyyət kəsb edən problemlərin həllinə cəlb olunması, vətəndaş cəmiyyətinin inkişafının sürətləndirilməsi məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının qeyri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyi Konsepsiyası təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasına tapşırılsın ki:

2.1. iki ay müddətində qeyri-hökumət təşkilatlarının məsələləri üzrə qurumun və qeyri-hökumət təşkilatlarına yardım fondunun yaradılmasına dair təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. Azərbaycan Respublikasının qeyri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyi Konsepsiyasının müddəalarının yerinə yetirilməsinə nəzarəti həyata keçirsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə mütəmadi məlumat versin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti öz səlahiyyətləri daxilində bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

4. Bu Sərəncam dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

Bakı şəhəri, 27 iyul 2007-ci il
№ 2288

Azərbaycan Respublikasının qeyri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyi

KONSEPSİYASI

Azərbaycan Respublikasında ictimai həyatın demokratikləşməsinin əsas istiqamətlərindən biri vətəndaş cəmiyyəti institutlarının inkişaf etdirilməsidir. Ölkəmizin sürətli iqtisadi və sosial inkişafı vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyətinə kömək göstərilməsində dövlətin imkanlarını genişləndirir, qeyri-hökumət təşkilatlarını dəstəkləmək və təşviq etmək üçün dövlət siyasətinin təkmilləşdirilməsini şərtləndirir.

Qeyri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyinin məqsədləri cəmiyyətimizdə yeni münasibətlər modelinin formalaşdırılması, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının müasirləşdirilməsi, vətəndaş təşəbbüsünün artırılması, milli maraqların qorunması sahəsində qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətinin təşviq edilməsi, onların sosial əhəmiyyətli problemlərin həllinə cəlb olunması, dövlət və cəmiyyətin inkişafı üçün əhəmiyyət kəsb edən proqram və layihələrin maliyyələşdirilməsidir.

I. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA QEYRİ-HÖKUMƏT SEKTORUNUN VƏZİYYƏTİNİN TƏHLİLİ

Müstəqillik dövründə Azərbaycanda müxtəlif sahələrdə fəaliyyət göstərən ictimai birliklərdən, fondlardan və digər qeyri-hökumət təşkilatlarından ibarət qeyri-hökumət sektoru formalaşmışdır.

Bu proseslərin təhlili göstərir ki, ölkəmizdə qeyri-hökumət təşkilatlarının təşəkkülü bir neçə mərhələdən keçmişdir.

İlkin mərhələ qeyri-hökumət təşkilatlarının yaranmasında sistemliliyin olmaması və pərakəndəliklə xarakterizə olunur. Bundan əlavə, dövlət tərəfindən qeyri-hökumət sektoruna münasibətdə ümumi yanaşma və prioritetlərin müəyyənlişməsi prosesi gedir.

1995-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası qəbul edildikdən sonra qeyri-hökumət təşkilatlarının keyfiyyət və kəmiyyət artımı, eyni zamanda fəaliyyət növləri üzrə diferensiasiyası baş verir. Vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyəti ilə əlaqədar müvafiq qanunvericilik bazası yaradılır. 2000-ci ildə "Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında" yeni Qanun qəbul edilir. Qeyri-hökumət təşkilatları ilə bir sıra sahələrdə əməkdaşlıq həyata keçirilir, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramı ilə birgə Qeyri-hökumət Təşkilatlarının Təlim və Resurs Mərkəzi yaradılır.

Müasir dövrdə qeyri-hökumət təşkilatları vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu və ölkənin demokratikləşməsi prosesinin vacib institutlarından birinə çevrilir. Belə şəraitdə dövlət orqanları ilə qeyri-hökumət sektorunun bərabərhüquqlu tərəfdaşlıq prinsipləri əsasında sıx əməkdaşlığı vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı, demokratiyanın dərinləşməsi, qanunvericiliyin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması və milli maraqların qorunması üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətinin təhlili göstərir ki, hazırda müxtəlif istiqamətlər üzrə vətəndaş cəmiyyəti institutlarının kifayət qədər sabit qrupları formalaşmışdır. Ölkədə qaçqın, məcburi köçkün, əlil və veteranların problemlərinin həlli sahəsində 73, hüquq müdafiəsi ilə bağlı 121, uşaq və gənclərlə bağlı 191, gender məsələləri üzrə 79, səhiyyə yönümlü 68, ekologiya sahəsində 77, iqtisadi yönümlü 218, sahibkarlıqla bağlı 63, təhsil, elm və texnika sahəsində 176, jurnalistlərin problemləri ilə bağlı 43, mədəniyyət və incəsənətlə bağlı 113 və digər təşkilatlar dövlət qeydiyyatından keçmişlər.

II. QEYRİ-HÖKUMƏT TƏŞKİLATLARINA DÖVLƏT DƏSTƏYİNİN ƏSAS PRİNSİP VƏ FORMALARI

Qeyri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyinin formalaşması və həyata keçirilməsi aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

- qanunçuluq;
- tərəfdaşlıq - sosial problemlərin həllində, sosial siyasətin prioritetlərinin müəyyən olunmasında qeyri-hökumət təşkilatlarının və dövlət orqanlarının birgə iştirakı;
- şəffaflıq - dövlət tərəfindən maliyyə və digər dəstəyin təqdim olunmasında aşkarlıq və maraqlı qeyri-hökumət təşkilatları üçün məlumatdan ümumi istifadə etmək imkanı;
- uzlaşdırma - qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olunmasında və ümumi fəaliyyətin təşkili üsulları ilə bağlı razılaşıdırılmış qərarların qəbulu;
- məsuliyyət - dövlət tərəfindən maliyyələşən proqramlar və layihələr üzrə təsdiq olunmuş müqavilələrin şərtlərinə ciddi riayət olunması.

"Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qeyri-hökumət təşkilatlarına maliyyə və başqa formalarda yardım edə bilər. Qeyri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyi məlumat, konsultativ, metodiki, təşkilati-texniki, maliyyə yardımı və digər formalarda həyata keçirilə bilər.

Qeyri-hökumət təşkilatlarına məlumat dəstəyi qeyri-hökumət sektorunun sosial problemlərin həlli sahəsində fəaliyyətinin kütləvi informasiya vasitələrində işıqlandırılmasını, Azərbaycanda qeyri-hökumət sektorunun inkişafı haqqında xüsusi rubrikaların, tematik radio və televiziya verilişlərinin yaradılmasını nəzərdə tutur.

Qeyri-hökumət təşkilatlarına konsultativ dəstək qanunvericilik və digər normativ hüquqi aktların izah edilməsində, iş metodları və istiqamətləri, dövlət dəstəyinin alınması imkanları, ölkədə mövcud qeyri-hökumət təşkilatları və sair barədə məlumatın verilməsində ifadə olunur.

Metodiki dəstək metodiki tövsiyələrin, materialların, məlumat kitabçalarının hazırlanması və digər vasitələrlə həyata keçirilir.

Təşkilati-texniki dəstək qeyri-hökumət təşkilatları ilə birgə sosial əhəmiyyətli problemlərin həllinə yönəlmiş "dəyirmi masa"lar, seminarlar, konfranslar, təlimlər və digər aksiyalar təşkil etməklə həyata keçirilir.

Qeyri-hökumət təşkilatlarına maliyyə dəstəyi dövlət və cəmiyyət üçün əhəmiyyətli problemlərin həllinə yönəlmiş məqsədli proqram, layihə və tədbirlərin müsabiqə əsasında dövlət büdcəsindən maliyyələşməsinə nəzərdə tutur.

III. QEYRİ-HÖKUMƏT TƏŞKİLATLARINA DÖVLƏT DƏSTƏYİNİN PRIORİTET SAHƏLƏRİ

Dövlət ilk növbədə aşağıdakı sahələr üzrə qeyri-hökumət təşkilatlarının təqdim etdikləri proqram və layihələrə üstünlük verir:

- Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin xarici ölkələrdə və beynəlxalq təşkilatlarda təbliğ edilməsi;
- qaçqın və məcburi köçkünlərin hüquqlarının beynəlxalq təşkilatlarda və beynəlxalq məhkəmə orqanlarında müdafiə edilməsi;
- qaçqın, məcburi köçkün, əlil, sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların və veteranların problemlərinin həll edilməsi;
- azərbaycançılıq ideyasının təşviq olunması;
- Azərbaycanın dünya birliyinə inteqrasiya olunması;
- beynəlxalq təşkilatlarla və xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət qurumları ilə əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi;
- siyasi-hüquqi və vətəndaş mədəniyyətinin formalaşdırılması;
- vətəndaşların hüquqi biliklərinin inkişaf etdirilməsi;
- insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi;
- söz, fikir və ifadə azadlığının genişlənməsi;

- regionların sosial-iqtisadi inkişafının təmin edilməsi;
- təhsil, elm, texnika, mədəniyyət və incəsənətin inkişaf etdirilməsi;
- ətraf mühitin mühafizəsi;
- uşaq, qadın və gənclərin sosial, fiziki və mənəvi inkişafı;
- əhəlinin sağlamlığının qorunması.

IV. QEYRİ-HÖKUMƏT TƏŞKİLATLARINA DÖVLƏT DƏSTƏYİNİN TƏMİN OLUNMASININ ƏSAS VASİTƏLƏRİ

1. Qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi:

Vətəndaş cəmiyyəti institutlarının cəlb edilməsi ilə qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsinə və dövlət orqanları ilə qeyri-hökumət təşkilatlarının münasibətlərinin dərinləşməsinə yönəlmiş normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsi.

2. Dövlət orqanları və vətəndaş cəmiyyəti institutlarının əməkdaşlıq mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi:

- dövlət və vətəndaş cəmiyyəti arasında qarşılıqlı fəaliyyət problemlərinin həlli üçün effektiv dialoq vasitəsi olan vətəndaş forumlarının sistematik keçirilməsi;
- cəmiyyətin demokratikləşməsi prosesinin dərinləşməsinə yönəlmiş dövlətlə qeyri-hökumət təşkilatlarının əməkdaşlıq forması kimi qeyri-hökumət təşkilatlarının məsələləri üzrə qurumun yaradılması;
- dövlət və cəmiyyət üçün əhəmiyyət kəsb edən layihələrin həyata keçirilməsinə maliyyə dəstəyi göstərəcək qeyri-hökumət təşkilatlarına yardım fondunun yaradılması;
- vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı proseslərini effektiv müşahidə etmək, əməkdaşlığa yönəlmiş proqramların həyata keçirilməsinin monitorinqini həyata keçirmək üçün milli informasiya-analitik şəbəkəsinin inkişaf etdirilməsi;
- vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə əlaqədar məlumat bazasının yaradılması, eləcə də qarşılıqlı əməkdaşlığın forma və metodlarının müəyyən edilməsi, effektiv fəaliyyət mexanizmlərinin formalaşdırılması üzrə dövlət qurumları üçün tövsiyələrin hazırlanması.

V. DÖVLƏT VƏ CƏMİYYƏT ÜÇÜN ƏHƏMİYYƏTLİ PROBLEMLƏRİN HƏLLİNƏ YÖNƏLMİŞ MƏQSƏDLİ PROQRAM, LAYİHƏ VƏ TƏDBİRLƏRİN DÖVLƏT TƏRƏFİNDƏN MALİYYƏLƏŞMƏSİNİN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ ŞƏRTLƏRİ:

- dövlət orqanları ilə qeyri-hökumət təşkilatları arasında tərəfdaşlığa əsaslanan maliyyə-müqavilə münasibətlərinin formalaşdırılması;
- dövlət tərəfindən maliyyələşən proqram və layihələrin nəticələrinin qiymətləndirilməsi;
- müxtəlif sahələrdə milli fəaliyyət proqramlarının hazırlanması və həyata keçirilməsində dövlətlə qeyri-hökumət təşkilatları arasında əməkdaşlıq üzrə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqi.

Yekun müddəalar

Azərbaycan Respublikasının qeyri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyi Konsepsiyası qeyri-hökumət təşkilatları ilə bağlı dövlət siyasətinin istiqamətlərini, qeyri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyinin əsas prinsip və formalarını müəyyən edir.

Bu Konsepsiya həmçinin qeyri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyinin institusional mexanizmlərinin yaradılmasını, dövlət orqanları ilə vətəndaş cəmiyyəti institutlarının əməkdaşlığının təkmilləşdirilməsini, siyasi-hüquqi, vətəndaş mədəniyyətinin

formalaşdırılmasında qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakını və vətəndaş cəmiyyəti institutlarının beynəlxalq əməkdaşlıq istiqamətlərini nəzərdə tutur.

Konsepsiya milli maraqların qorunması, Konstitusiya və qanunlara, dövlət rəmzlərinə hörmətin formalaşdırılması, eləcə də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası, Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyinin dünyada fəal şəkildə təqdim edilməsi, qaçqın və məcburi köçkünlərin hüquqlarının müdafiəsi, azərbaycançılıq ideyasının təbliğ edilməsi sahəsində qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətinin təşviqini, ümumiyyətlə dövlət və cəmiyyətin inkişafı üçün əhəmiyyət kəsb edən problemlərin həllinə qeyri-hökumət təşkilatlarının cəlb olunması və belə layihələr üzrə onlara məlumat, metodiki, təşkilati-texniki, maliyyə yardımının göstərilməsini prioritet kimi müəyyən edir.

Beləliklə, Konsepsiyada göstərilən Azərbaycan Respublikasının qeyri-hökumət təşkilatlarının inkişaf problemlərinin həlli, müvafiq qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi dövlət orqanları ilə qeyri-hökumət təşkilatları arasında tərəfdaşlıq münasibətlərinin sabit və effektiv sisteminin yaradılmasına, eləcə də ölkədə vətəndaş cəmiyyətinin inkişafına xidmət edəcəkdir.